

UMS 33 “Hisse Başına Kazanç” Uygulama Örneği.

Yatırımcılar, şirketlerde hisse senedi satın almayı düşündüklerinde bu hisselerin getirebileceği kazanç tiplerini bilmek isterler. Yatırımcılar farklı işletmeler ve farklı dönemler arasında **hisse başına kazancı** karşılaştırmaya da ihtiyaç duyarlar.

UMS 33 “Hisse Başına Kazanç” standardı, hisse başına kazancın hesaplanmasına ilişkin tutarlı bir esası ve ihraç edilmiş özkaynağa dayalı finansal araçların gelecekte hisse senetlerine dönüştürülme etkisini hesaplayan ilkeyi belirleyen Uluslararası Muhasebe Standardıdır. UMS 33’ün amacı, hem aynı raporlama dönemi içinde farklı işletmelerin, hem de aynı işletmenin farklı raporlama dönemlerindeki performansının karşılaştırılmasına yardımcı olmak amacıyla, hisse başına kazancın belirlenmesine ve mali tablo kullanıcılarına sunulmasına ilişkin ilkeleri belirlemektir.

UMS 33 aşağıdaki şartları taşıyan işletmelere uygulanır:

- hisse senetleri veya potansiyel hisse senetleri halka açık piyasalarda işlem gören işletmelere;
- hisse senetleri veya potansiyel hisse senetlerini halka açık piyasalarda ihraç etme sürecinde olan işletmelere;
- gönüllü olarak hisse başına kazanç tutarını açıklayan işletmelere;
- bir gelir tablosu kalemine ilişkin hisse başına tutarları açıklayan işletmelere.

İşletmelerin gelir tablosunda adi ve bölünmüş (diluted) hisse başına kazançlardan ana ortaklığın adi hisse senedi sahiplerinin payına düşenleri aşağıdakiler için açıklaması gerekmektedir:

- dönem karı veya zararı; ve
- sürdürülen faaliyetlerden dönem karı veya zararı (eğer farklıysa).

İşletmeler bu işlemi:

- karlarda farklı pay hakkına sahip her bir adi hisse senedi tipi; ve
- sunulan her bir dönem için yapmalıdır.

Bu standartta geçen bazı terimlerin anlamları aşağıdaki gibidir:

Koşullu yeni hisse çıkarma sözleşmesi; belirli koşulların yerine getirilmesine bağlı olan hisse senedi ihraç sözleşmesidir.

Koşula bağlı çıkarılabilir hisse senetleri; koşullu yeni hisse senedi çıkarma sözleşmesinde belirtilen koşulların yerine gelmesini takiben bedelsiz olarak ya da çok az bir nakit veya başka tür bir ödeme karşılığında ihraç edilebilecek adi hisse senetleridir.

Bölme (dilution); hisse senetlerinde artış olduğu zaman hisse başına karın azalışı veya zararın artışıdır.

Opsiyonlar, hisse alım hakkı veren finansal araçlar ve eşdeğerleri; sahibine adi hisse senedi alım hakkı veren finansal araçlardır.

Adi hisse senedi; diğer tüm özkaynağa dayalı finansal araç sınıflarından sonra gelen, özkaynağa dayalı bir finansal araçtır. Adi hisse senetleri ancak diğer hisse türleri kardan paylarını aldıktan sonra kara iştirak edebilirler. Birden fazla adi hisse sınıfı söz konusu olabilir ancak, aynı sınıfta yer alan her hisse temettü alımında eşit haklara sahiptir.

Potansiyel adi hisse senedi; sahibine gelecekte adi hisse senedi alım hakkı verebilen bir finansal araç veya benzeri bir sözleşmedir. Bazı borç araçları gelecekte sabit bir tarihte adi hisselerine dönüştürülebilirler.

Potansiyel adi hisse senedi örnekleri aşağıdaki gibidir;

- *Adi hisse senedine dönüştürülebilen, imtiyazlı hisse senetleri dahil, finansal borçlar ya da özkaynağa dayalı finansal araçlar;* hisse, hisse senetleri ve teminatlar gibi şirket içindeki sahipliği temsil eden araçlardır.
- *Hisse opsiyonları;* sahiplerine sabit bir fiyat üzerinden ve sabit bir tarihte belirli bir sayıda hisse alma ya da satma seçeneği tanır. Örneğin, bir çalışana maaşının bir bölümü hisse opsiyonu olarak ödenmektedir ve çalışan hisse opsiyon planı kendisine, plana dahil olduktan üç yıl sonra, Şubat 2008 tarihinde çalıştığı şirkete ait adi hisseleri satın alma seçeneği tanımaktadır. Opsiyonlar, çalışanın onları Şubat 2008 tarihinde kullanana kadar potansiyel adi hisseleri olarak nitelendirilecek ya da Şubat 2008 bitiminde vadeleri dolacaktır. Hisse alma hakkı veren bir finansal araç; size belirli sayıda adi hisseyi sabit bir fiyat üzerinden belirlenmiş bir zaman zarfında satın alma hakkı verir. Uygulama dönemi sona erene ya da hisse alma hakkı veren finansal araç kullanılana kadar, hisse alma hakkı veren finansal araç potansiyel bir adi hissedir.
- *Bir işletmenin veya bazı varlıkların satın alınması gibi, sözleşmeye bağlı düzenlemelerde yer alan koşulların yerine getirilmesini takiben ihraç edilecek hisse senetleri.*

Adi hisse başına kazanç nasıl hesaplanır?

İşletme, ana ortaklığın adi hisse senedi sahiplerinin payına düşen kazanç veya zarar ile, sunulmuş olması durumunda, sürdürülen faaliyetlerden anılan hisse senedi sahiplerinin payına düşen kazanç veya zarar için, adi hisse başına kazanç tutarlarını hesaplar.

Adi hisse başına kazancın hesaplanmasında kullanılan formül;

Adi hisse senedi sahiplerinin paylarına düşen kar (pay)

----- Adi hisselerin ağırlıklı ortalama sayısı (payda)

Ana şirketin adi hisselerinin dönem için paylarına düşen kar veya zararı dönem boyunca mevcut olan hisselerin ağırlıklı ortalama sayısına bölünür.

Adi hisse senedi sahiplerinin payına düşen karlar = ana şirketin payına düşen kar ya da zarar – vergi sonrası imtiyazlı hisse tutarları.

Payı hesaplamak için, ana şirketin payına düşen dönem kar ya da zararını, eğer imtiyazlı hisseler özkaynak olarak sınıflandırılmışsa, imtiyazlı hisselerle ilgili vergi sonrası tutarları için düzeltmek gerekmektedir. Vergi sonrası tutarları bulmak için, vergi öncesi tutarı vergi oranı ile çarpıp, sonra da bunu vergi öncesi tutardan çıkarmak gereklidir. Örneğin:

100 YTL'lik imtiyaz temettüsü x % 30 vergi oranı = 30 YTL
Vergi sonrası imtiyaz temettüsü = 100 YTL - 30 YTL = 70 YTL

Payda için, dönem başlangıcında mevcut olan adi hisselerin sayısını alınır. Yeni ihraç edilen hisseleri eklenir ve dönem boyunca hisselerin ne kadar süre ile mevcut olduğunu yansıtmak için bir günlük zaman ağırlıklandırma faktörü kullanarak geri satın alınan hisseleri çıkartılır.

Dönem boyunca mevcut olan adi hisselerin **ağırlıklı ortalama** sayısı=
Dönem başındaki hisse sayısı+
Dönem boyunca ihraç edilen hisse sayısı x T –
Dönem boyunca geri satın alınan hisse sayısı x (1-T)
T= Hisselerin mevcut olduğu gün sayısı / dönemdeki gün sayısı

Dönem boyunca mevcut adi hisse senedi sayısının ağırlıklı ortalamasının kullanılması; dönem içi herhangi bir zamanda daha az veya daha çok hisse senedinin mevcut olması sonucunda, sermaye tutarının dönem içerisinde değişebilme olasılığını yansıtır.

Konuya ilişkin uygulama örneği;

XYZ şirketinin 2007 yılı dönem net karı 99,000,000 YTL olarak gerçekleşmiştir. Şirketin sermaye ile ilgili bilgileri aşağıdaki gibidir. Vergi oranı % 30'dur.

Sermaye	2007 YTL	2006 YTL
Onaylanmış:		
Her biri 1 YTL nominal değerde 1,500,000 adet adi hisse senedi	1,500,000	1,500,000
10 YTL değerinde %10 getiri oranlı 600,000 adet imtiyazlı hisse senedi	6,000,000	6,000,000
	7,500,000	7,500,000
Çıkarılmış ve tamamen ödenmiş:		
Her biri 1 YTL nominal değerde 900,000 adet adi hisse senedi	900,000	800,000
10 YTL değerinde %10 getiri oranlı 600,000 adet imtiyazlı hisse senedi	6,000,000	6,000,000
	6,900,000	6,800,000

5 Şubat 2007 tarihinde Şirket 100.000 adet adi hisse senedini geri aldı. 12 Eylül 2007 tarihinde Şirket 200.000 adet adi hisse senedi ihraç etti. 2006 raporlama döneminde Şirketin hisse senedine dayalı sermayesinde herhangi bir hareket yoktu.

Şirket her biri 10 YTL değerinde ve %10 getiri oranlı 600.000 adet imtiyazlı hisse senedine sahiptir. 2007 yılında ödenen faiz 600.000 YTL'dir (2006: 600.000YTL). İmtiyazlı hisse temettüleri vergiden düşülebilir.

Bu bilgiler ışığında adi hisse başına kazancı aşağıdaki gibi hesaplanmalıdır;

Adi hisse senetleri sahiplerinin payına düşen karlar = dönem karları – vergi sonrası imtiyazlı hisse senedi temettüleri = 99.000.000 YTL - (600.000 x (1 - %30)) = 98.580.000 YTL

Yıl boyunca bekleyen hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama sayısı = 800.000 + [200.000 x (19+31+30+31) / 365 gün – [100.000 x (1 – (31 + 5) / 365 gün)] = 770.685

Adi hisse başına kazanç = $\frac{98.580.000 \text{ YTL}}{770.685 \text{ YTL}} = 127.91 \text{ YTL}$

Adi hisse işlemlerinin tarihini nasıl tespit edersiniz?

Hisse başına kazancı hesaplarırken, adi hisse işlemlerinin gerçekleştiği tarihi tespit etmeniz gerekir.

Adi hisse işlemleri alacağın doğduğu gün gerçekleşir. Bu genelde ihraç tarihi ile aynı gündür.

Örnek olarak;

- Nakit karşılığı ihraç edilen adi hisse senetleri, ilgili nakit alacağın doğduğu tarihten,
- Kar paylarının gönüllü olarak, adi hisse senetlerine veya imtiyazlı hisse senetlerine yatırılması durumunda ihraç edilen adi hisse senetleri, kar paylarının dönüştürülme tarihinden,
- Bir borçlanma aracının adi hisse senetlerine dönüştürülmesi sonucu ihraç edilen adi hisse senetleri, borcun üzerindeki faiz tahakkukunun sona erdiği tarihten,
- Bir borcun geri ödenmesi için ihraç edilen adi hisse senetleri, ilgili borcun geri ödendiği tarihten itibaren hisse senedi ağırlıklı ortalama sayısına dahil edilirler.

Hisseleri hisse başına kazanç hesaplamasına ne zaman dahil edeceğinize karar vermek için adi hisse ihracına ilişkin özel şart ve koşullara dikkatle bakmanız gereklidir.

Örnek olarak XYZ Şirketi mallarının taşımacısı için hisse ihracı yaptığını varsayalım;

XYZ Şirketi 8 Ağustos 2007 tarihinde Avrupa'ya yapılacak mal teslimatının nakliyesine ait ödemeyi karşılamak amacıyla ABC şirketine 1 YTL'lik 200,000 adet adi hisse ihracı yapmayı kabul etmiştir. Kuvvetli esen rüzgarlar kargonun 11 Ağustos 2007 tarihine kadar limandan ayrılmasını geciktirmiştir.

ABC'nin yeni ihraç edilen adi hisseleri, XYZ firmasına taşıma hizmetlerinin verildiği tarih olan 11 Ağustos 2007 tarihinden itibaren hisse başına kazanç hesaplamasına dahil edilecektir.

Bedelsiz hisseler ve hisse bölünmeleri

Bedelsiz hisseler ve hisse senedi bölünmelerini nasıl ele alırsınız?

Aşağıda verilen adi hisse ihraçları şirket fonlarını artırmaz ya da azaltmaz:

- 1) bedelsiz hisse ya da hisse temettüsü
- 2) hisse senedi bölünmesi
- 3) nominal değeri artırarak hisse senetlerini birleştirme ya da hisselerin konsolidasyonu

Hisse başına kazanç hesaplamalarında, mevcut olan adi hisselerin sayısı belirlerken, bedelsiz hisse, hisse senedi bölünmesi ya da hisse konsolidasyonunun sunulan en erken dönemin başlangıcında olduğunu varsayılır. Yani sunulan tüm dönemler için adi hisse başına kazanç geriye dönük olarak düzeltilir. Hisse başına kazanç rakamları bedelsiz hisse, hisse senedi bölünmesi ya da hisse konsolidasyonu için, olay bilanço tarihinden sonra ve finansal tablolar yayınlanmak için onay aldıktan önce gerçekleşmişse bile, düzeltilirler. Karşılaştırmalı hisse başına kazanç bilgileri de bedelsiz hisse ya da hisse senedi bölünmesi karşılaştırmalı dönemin başlangıcında gerçekleşmiş gibi, düzeltilir.

Bölünmüş hisse başına kazanç

Bölünmüş hisse başına kazancın hesaplanmasında, işletme, ana ortaklığın adi hisse senedi sahiplerinin payına düşen kar veya zarar ile ağırlıklı ortalama hisse senedi sayısını, bölücü etkisi olan potansiyel adi hisse senetlerinin etkilerine göre düzeltir. Bu hesaplamanın amacı, her bir adi hisse senedinin işletmenin performansındaki payına ilişkin bir ölçü sağlamaktır. Potansiyel adi hisselerin hangilerinin bölücü etkileri olduğunu belirledikten sonra bunları bölünmüş hisse başına kazanç hesaplamamızda ele almanız gerekecektir.

Bölünmüş hisse başına kazanç nasıl hesaplanır?

Yatırımcıların, potansiyel adi hisselerin kendi hisse kazançları üzerindeki etkisini bilmeleri gerekir. Bölünmüş hisse başına kazanç ile ilgili bir en kötü durum senaryosu söz konusudur, başka bir ifade ile bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetleri adi hisse olursa, hisse başına kazanç ne kadar az olabilir?

Döneme ait adi hisse senetlerinin payına düşen kar veya zarar, bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetlerinin vergi sonrası etkileri için düzeltilirler.

Düzeltilen kar dönem boyunca mevcut olan adi hisselerin ağırlıklı ortalama sayısı ile bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama sayısının toplamına bölünür.

Pay

Adi hisse senedi sahiplerinin payına düşen karlar, bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetlerinin dönem başlangıcında ya da eğer daha geçse, potansiyel adi hisse ihraç tarihinde dönüştürülmesinden kaynaklanan vergi sonrası etkileri için düzeltilirler.

Adi hisse senedi sahiplerinin payına düşen kar
+ bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetlerinin vergi sonrası etkileri

-----
Adi hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama sayısı
+ bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama sayısı

Payda

Payda, dönem boyunca mevcut olan adi hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama sayısının, tüm bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetlerinin adi hisselerine dönüştürülmesi durumunda ihraç edilebilecek olan adi hisselerin ağırlıklı ortalama sayısı ile düzeltilmiş halidir.

Potansiyel adi hisselerin dönem başlangıcında, ya da daha geçse, potansiyel adi hisselerin ihraç tarihinde dönüştürüldüğünü varsayılmalıdır.

Dönem başlangıcında bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetlerinin sayısı
+ Dönem boyunca ihraç edilen bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetlerinin sayısı x T
- Dönem boyunca dönüştürülen ya da geçerliğini yitiren bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetlerinin sayısı x (1-T)
= **Bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama sayısı**

$$T = \frac{\text{Potansiyel adi hisselerin mevcut olduğu gün sayısı}}{\text{Dönem içindeki gün sayısı}}$$

Sadece bölücü etkisi olan potansiyel hisse senetleri bölünmüş hisse başına kazancın hesaplanmasına dahil edilir. Bölücü etkisi olmayan potansiyel adi hisseler hariç tutulurlar. Devam eden faaliyetlerden kaynaklanan adi hisse başına kazancı kullanarak ('kontrol sayısı'), potansiyel adi hisseler hisse başına kazancı azaltırlarsa veya hisse başına zararı artırılırsa **bölücü etkisi olan**, ya da hisse başına kazancı artırılırsa veya hisse başına zararı azaltılırsa **bölücü etkisi olmayan** olarak nitelendirilir.

Her bir potansiyel adi hisse aracı, adi hisse başına kazancın bölme etkisini arttırmak için, sırayla, ayrı olarak değerlendirilir. Birden fazla dönüştürme esası mevcutsa, bölme etkisini arttıran seçilmelidir.

Örnek

Denetim A.Ş.'nin 2007 yılında adi hisse senedi sahiplerinin payına düşen karı 140,000 YTL'dir (2006: 280,000 YTL). 2006 ve 2007 yılları boyunca 1 YTL'lik 500,000 adet adi hisse vardır.

2006 ve 2007 yılında, Denetim A.Ş.'nin, 1 YTL'lik 100,000 adet adi hisseye dönüştürülecek olan, 500,000 YTL bedelli % 10 faiz oranlı dönüştürülebilen kredisi vardı. Yıllık faiz 50,000 YTL ; % 25 vergiden sonra ise 37,500 YTL'dir.

Bu kredinin bölücü etkisi olup olmadığına bakalım;

2006

	Paya düşen net kar	Adi hisseler	
Adi hisse başına kazanç	280.000	500.000	0.56
Dönüştürülebilir kredi	<u>37.500</u>	<u>100.000</u>	
Bölünmüş hisse başına kazanç	<u>317.500</u>	<u>600.000</u>	0.53

2006 yılı için dönüştürülebilir kredinin hisse başına kazancı **azaltması** nedeniyle **bölücü etkisi vardır**.

2007

	Paya düşen net kar	Adi hisseler	
Adi hisse başına kazanç	140.000	500.000	0.28
Dönüştürülebilir kredi	<u>37.500</u>	<u>100.000</u>	
Bölünmüş hisse başına kazanç	<u>177.500</u>	<u>600.000</u>	0.30

Dönüştürülebilir kredinin, hisse başına kazancı **artırması** nedeniyle **2007** yılında **bölücü etkisi yoktur.**

Potansiyel adi hisselerin hangilerinin bölücü etkileri olduğunu belirledikten sonra bunları bölünmüş hisse başına kazanç hesaplamamızda ele almanız gerekecektir.

Bölünmüş hisse başına kazanç hesaplamalarındaki temel potansiyel adi hisse türlerinin tabi tutulması gereken işlemler aşağıdaki gibidir;

Opsiyonlar; bölünmüş hisse başına kazancın hesaplanmasında işletme, bölme etkisi yaratacak opsiyonlar ile hisse alma hakkı veren finansal araçların kullanıldığını varsayar. Bu araçlardan elde edildiği varsayılan gelirlerin dönem içinde adi hisse senetlerinin ortalama piyasa fiyatından ihraç edilmesinden sağlanacak gelire eşit olduğu kabul edilir. Opsiyonlar ve hisse alma hakkı veren finansal araçlar, ancak dönem boyunca adi hisselerin ortalama piyasa fiyatının opsiyon kullanım fiyatını aşması durumunda bölücü etkili olurlar, yani dönem içinde ortalama piyasa fiyatından daha düşük bir fiyata adi hisse senedi ihracına yol açtıklarında bölücü etkiye sahip olurlar.

Örnek olarak; Denetim A.Ş. hisse opsiyonu sahiplerinin iki yıl içinde 0.80 YTL fiyat üzerinden 1 YTL'lik 100,000 adet adi hisse satın alma opsiyonu bulunmaktadır.

Denetim A.Ş. hisselerinin 2007 yılı boyunca ortalama piyasa fiyatı 1.25 YTL olmuştur.

Bu hisse opsiyonlarının bölücü etkisinin olup olmadığına baktığımızda, 2007 yılı boyunca ortalama piyasa fiyatı 1.25 YTL olan adi hisselerin, 0.80 YTL'yi aşması nedeniyle hisse opsiyonlarının bölücü etkisi olduğunu görürüz.

Dönüştürülebilir borç araçları; şirketler finansman sağlamak için kredi, senet, tahvil, imtiyazlı hisse gibi bir çok borç aracı kullanırlar. Dönüştürülebilir borç araçları gelecekte adi hisselerle dönüştürülebilmeleri halinde potansiyel adi hisselerdir. Sadece bölücü etkisi olan dönüştürülebilir borç araçları bölünmüş hisse başına kazanç hesaplamasına dahil edilirler. Dönüştürülmüş adi hisse başına dönem vergi sonrası temettüsü ya da faizi adi hisse başına kazançtan daha çok ise bölücü etkisi yoktur.

Örnek olarak; dönüştürülebilir araçların dönem başlangıcında veya daha sonra ise, borç aracı uygulamaya konulduğunda dönüştürüldüğünü varsayın. Vergiyi göz ardı ederek, Denetim A.Ş.'nin adi hisse başına kazancı 0.90 YTL olup, 2 adet dönüştürülebilir borç aracı bulunmaktadır:

1. 100,000 adet adi hisseye dönüştürülebilen % 10 faiz oranlı 1 milyon YTL tutarında kredi, ve
2. 200,000 adet adi hisseye dönüştürülebilen % 5 getiri oranlı 1 milyon YTL tutarında imtiyazlı hisse .

Kredinin ve imtiyazlı hisselerin bölücü etkisinin olup olmadığına bakalım;

Dönüştürülmüş hisse başına kredi faizi=

$(1 \text{ milyon YTL} \times \% 10) / 100,000 = 1.00 \text{ YTL}$ olup, adi hisse başına kazançtan fazladır. Bu nedenle kredinin bölücü etkisi yoktur.

Dönüştürülmüş hisse başına imtiyazlı hisseler=

$(1 \text{ milyon YTL} \times \% 5) / 200,000 = 0.25 \text{ YTL}$ olup, adi hisse başına kazançtan azdır. Bu nedenle imtiyazlı hisselerin bölücü etkisi vardır.

Koşula bağlı çıkarılabilir hisse senetleri; koşula bağlı çıkarılabilir adi hisse senetleri, koşullar sağlandığı takdirde mevcut olarak dikkate alınır ve bölünmüş hisse başına kazancın hesaplanmasına dahil edilirler. Bu hisse senetleri, ilgili dönemin başından(ya da daha sonra ise koşullu yeni hisse senedi çıkarma anlaşması tarihinden) itibaren dikkate alınır. Hisse ihracı için olası şartlar çok farklı olabilir; yıllık kar hedeflerine ulaşılması, belirli sayıda yeni mağazanın açılması, belirli piyasa fiyatına ulaşan hisseler gibi.

Koşula bağlı çıkarılabilir hisse senetlerine ilişkin yöntem olası şartların dönem boyunca yerine getirilip, getirilmediğine bağlıdır. Şartlar dönem boyunca yerine getirilmişse, koşula bağlı çıkarılabilir adi hisse senetleri dönem başlangıcından veya daha sonra ise anlaşma tarihinden itibaren dahil edilir. Şartlar yerine getirilmemiş ise dönem sonunun koşullu dönem sonu olduğunu varsayılır ve ihraç edilebilecek hisseler dahil edilir.

Örnek olarak; Denetim A.Ş.'nin yıllık satışlarının 3 milyon YTL'yi aşması halinde, koşula bağlı olarak ihraç edilebilecek 1 YTL'lik 100.000 adet hisse senedi mevcuttur. Araçlar 2003 yılında ihraç edilmiştir ve Denetim A.Ş. 2008 yılına kadar bu hedefi tutturmalıdır.

2005 yılında Aralık ayına kadarki satışlar 3.2 milyon YTL olup, 1 YTL'lik 100,000 adet adi hisse senedi 5 Mart 2006 tarihinde ihraç edilmiştir.

Bu durumda 2005 yılı boyunca şartlar yerine getirildiği için 100,000 adet potansiyel adi hisseyi (eğer bölücü etkisi varsa) 2005 başlangıcından itibaren bölünmüş hisse başına kazanç hesaplamasına dahil etmemiz gerekir

Ödenmesi adi hisse alımı ya da nakit ile yapılabilen sözleşmeler; işletmenin kendi seçimiyle ödemesini adi hisse alımı veya nakit ile yapabileceği bir sözleşmenin bulunması durumunda, ödemenin hisse senedi ile yapılacağını varsayar ve bunun sonucundaki potansiyel adi hisse senetlerini, bölücü etkilerinin olması durumunda, bölünmüş hisse başına kazancın hesaplanması işlemine dahil eder.

Şirketler bazen nakit ya da adi hisse olarak ödenen sözleşmelere imza atarlar. Bu tür sözleşmelere ilişkin yöntem, nakit ya da adi hisse olarak ödeme yapılmasına kimin karar verdiğine bağlı olarak değişir.

Eğer *işletmenin kararıysa*, sözleşmenin *adi hisse senedi* olarak ödendiğini varsayılır.

Eğer *hisse sahibinin kararıysa*, nakit ya da *adi hisse senetlerinden* en bölücü etkisi olan seçeneği tercih edilir.

Sözleşmenin hisse senedi olarak ödeneceğini ve potansiyel adi hisselerin bölücü etkisi olduğunu varsayıyorsanız, bölünmüş hisse başına kazancın payının ve paydasının bu hisseleri içerecek şekilde düzeltilmesi gerekir.

Satın alınmış opsiyonlar; şirketler tarafından kendi hisseleri üzerinde tutulan opsiyonlardır. Tüm satım opsiyonlarının bölücü etkisi yoktur ve bölünmüş hisse başına kazanç hesaplaması dışında bırakılırlar.

Yazılı satım opsiyonları; şirketlerin kendi hisselerini geri satın almalarını gerektiren sözleşmelerdir. Bölünme etkisine sahip olmaları durumunda, bölünmüş hisse başına kazanç hesaplamasına dahil edilirler. Normal opsiyonlarda olduğu gibi, yazılı satım opsiyonları da 'karda' iseler bölünme etkileri vardır (opsiyon kullanım fiyatı > dönemin ortalama piyasa fiyatı).

Mevcut adi hisse senetlerinin veya potansiyel adi hisse senetlerinin sayısının aktifleştirme, bedelsiz ihraç veya hisse bölünmesi sonucu artması veya hisse birleşmesi sonucunda azalması durumunda, sunulan tüm dönemler için adi hisse başına kazanç ve bölünmüş hisse başına kazancın hesaplanması işlemi, geriye yönelik olarak düzeltilir.

Yukarıda sağlanan bilgiler, ilgili standardın uygulaması hakkında genel bir bilgi sağlamak amacıyla sunulmuştur ve standardın bütününe yerini tutmazlar.

Bu uygulama örnekleri hakkında genel bilgi:

Söz konusu materyaller ile içeriğindeki bilgiler, Deloitte Türkiye tarafından sağlanmaktadır ve belirli bir konunun veya konuların çok geniş kapsamlı bir şekilde ele alınmasından ziyade genel çerçevede bilgi vermek amacını taşımaktadır.

Buna uygun şekilde, bu materyallerdeki bilgilerin amacı, muhasebe, vergi, yatırım, danışmanlık alanlarında veya diğer türlü profesyonel bağlamda tavsiye veya hizmet sunmak değildir. Bilgileri kişisel finansal veya ticari kararlarınızda yegane temel olarak kullanmaktan ziyade, konusuna hakim profesyonel bir danışmana başvurmanız tavsiye edilir.

Bu materyaller ile içeriğindeki bilgiler, oldukları şekliyle sunulmaktadır ve Deloitte Türkiye, bunlarla ilgili sarih veya zımni bir beyan ve garantide bulunmamaktadır. Yukarıdakileri sınırlamaksızın, Deloitte Türkiye, söz konusu materyal ve içeriğindeki bilgilerin hata içermediğine veya belirli performans ve kalite kriterlerini karşıladığına dair bir güvence vermemektedir.

Deloitte Türkiye, satılabilirlik, mülkiyet, belirli bir amaca uygunluk, ihlale sebebiyet vermeme, uyumluluk, güvenlik ve doğruluk konularındaki garantiler de dahil olmak üzere her türlü zımni garantiden burada feragat etmektedir.

Materyalleri ve içeriğindeki bilgileri kullanımımız sonucunda ortaya çıkabilecek her türlü risk tarafınıza aittir ve bu kullanımdan kaynaklanan her türlü zarara dair risk ve sorumluluğu tamamen tarafınızca üstlenilmektedir. Deloitte Türkiye, söz konusu kullanımdan dolayı, (ihmkarlık kaynaklı olanlar da dahil olmak üzere) sözleşmeyle ilgili bir dava, kanunlar veya haksız fiilden doğan her türlü özel, dolaylı veya arızı zararlardan ve cezai tazminattan dolayı sorumlu tutulamaz.